

Учебната практика – етап от формирането на специалисти по национална сигурност

Евгени Гавраилов

The practicum – a stage in the preparation of the national security specialist: In order to be able to transfer theoretical knowledge into practical skills and routines, students need to be put to the tests of real life simulations and actual crisis situation. Such conditions are maintained by a number of services, organizations and firms, where the practicum or internships can be carried out. In this process participate both the student-and-teacher groups and the managers of these services, organizations and firms.

Key words: Theoretical knowledge; practical routines; functional duties.

ВЪВЕДЕНИЕ

В наши дни, образованието като едно от динамичните обществени явления придобива все по-голяма значимост за икономическия растеж и духовния напредък на човечеството. Съвременното образование все повече се определя като „образование за развитие на човека“. Неговата нова мисия е да позволи на всеки човек, без изключение, максимално да оползотворява своите заложби и интелектуален потенциал, да реализира по най-достоеен начин свой собствен план не само за професионално, а и за личностно развитие. Личностната ориентация в съвременното образование се проявява като процес, съпътстващ либерализацията на целия обществен живот.

За превръщането на теоретичните знания в практически умения и навици е необходимо да бъдат поставени студентите в реални трудови условия. Такива условия предоставят редица учреждения, организации и фирми, в които следва да се проведе учебната практика или стажа. За пълноценното оползотворяване на учебното време е необходимо да се реализира добра предварителна подготовка, съгласуване, организиране, провеждане и отчитане на учебната практика или стажа. В този процес участват както студентите и водещите преподаватели, така и ръководителите на фирми, дружества и учреждения.

Вземайки предвид гореспоменатото, могат да се формулират целите на учебната практика, които се поставят при решаването на основните учебни задачи. Последните могат да се маркират по следния ред:

1. Студентите да придобият обща ориентация за живота и дейността на фирмата и да се запознаят с организацията и реализацията на основната дейност, която ще практикуват.

2. Да придобият практически навици при изпълнението на функционалните си задължения.

3. Да се усъвършенстват и осмислят придобитите теоретични знания и да се свържат с реалната действителност.

4. Да се изучат основните технически средства, с които фирмата разполага и да могат да се използват при ежедневната дейност на службите и отделите.

Отчитайки дългогодишния опит на авторите при ръководене на стажове, основните задължения на ръководителя на стажа могат да бъдат сведени до следното:

1. В съответствие с учебния план съгласуване на учебната практика (стажа) с ръководството на фирмата по време и място.

2. Уточняване на правата и задълженията на стажуващите в съответствие с изискванията и правилниците на фирмите.

3. Финансов разчет и осигуровка на учебната практика (храна, спане, транспорт и други непредвидени разходи).

4. Изготвяне на индивидуално задание в съответствие със специалността на студента.

5. Провеждане на подробен инструктаж на студентите за дейността им по време на учебната практика (особено внимание се обръща на рисковите фактори при престоя на студентите във фирмата).

6. Организиране на методическа седмица за участниците в стажа.

7. Организация защитата на индивидуалните задания и приключване на стажа.

Индивидуалното задание задължава обучаемия да се запознае с теорията по определена тематика, да я обвърже с реалната действителност, да направи оценка и да предложи пътища за подобряването ѝ. То следва да се изготви на отделна бланка от учебното звено, да се утвърди от съответния ръководител и да се подпише от преподавателя, отговарящ за провеждането на стажа. В него се отразява името, презимето и фамилията на студента, тематиката, по която следва да се работи по време на учебната практика, целите, задачите, обема и вида на разработката, която може да прерасне в част от дипломна работа.

Индивидуалното задание се връчва на обучаемия не по-малко от една седмица преди реализацията на стажа, за да може последният да го осмисли и да се подготви теоретично за реализацията му.

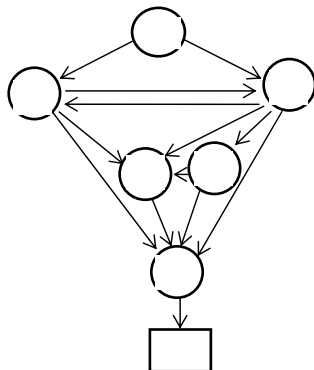
В подготовката и провеждането на стажа от обучаемия се очертават три етапа:

предварителна подготовка;

провеждане на учебната практика и разработване на индивидуалното задание;

защита на индивидуалното задание.

На базата на инструктажа и индивидуалното задание обучаемият изготвя личен календарен план, който да го ориентира и ползва по време на стажа. В него следва да има графа „Отчет на извършената дейност и свършената работа“ (ако последната е еднотипна, се прави само за определен период от време). След приключването на стажа от съответния пряк ръководител следва да се направи служебна характеристика (тест) и оценка дейността на обучаемия, от която недвусмислено се определя степента на годност за работа във фирмата (по бланка, разработена от ръководителя на стажа). Цялостната дейност на процеса – организации, провеждане и оценка на стажа е отразена като граф-модел на фигура 1.

Фиг. 1. Граф-модел на процеса „Организация, провеждане и оценка на учебната практика на обучаемите“.

Оценката, която получава обучаемият за участие и провеждане на стаж е комплексна и се формира от оценките на ръководителя на стажа и тази, получена от защитата на индивидуалното задание по формулата:

$$A = 0,4 \cdot O_p + 0,6 \cdot O_k, \quad (1)$$

където:

A – обща оценка;

O_p – оценка на ръководителя на стажа;

O_k – оценка на комисията от защитата на индивидуалното задание.

Оценката на ръководителя на стажа е шестобална и се определя от:

- служебната характеристика и оценката на дейността на обучаемия по време на учебната практика от прекия ръководител;

- изпълнението на личния календарен план – отчет на учебната практика – отговора на въпросите по тематиката на учебната практика.

Комисията поставя също шесто бална оценка при защитата на индивидуалното задание по критериите:

- качество и обем на пояснителната записка (презентацията);

- устната защита и отговора на въпросите поставяни при защитата.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Стаж се явява важен заключителен етап в подготовката на обучаемите за пряката им трудова дейност след дипломиране. Без него не може да се говори за цялостно завършване на учебния процес във ВУЗ. От тук следва необходимостта от щателна подготовка, организиране, провеждане и отчитане на учебната практика и стажовете по изпитани и утвърдени методики [5].

ЛИТЕРАТУРА

[1.] Закон за висшето образование, ДВ, бр.60 от 1.08.2006.

[2.] Наредба за единните държавни изисквания за придобиване висше образование на образователно-квалификационните степени „бакалавър”, „магистър” и „специалист”, ПМС, № 164, ДВ, 2002, № 76, с.8-11.

[3.] Класификатор на областите на висше образование и професионалните направления, ПМС № 125, ДВ, 2002, № 64., с. 11.

[4.] Бабански, Ш.К. Оптимизация процеса обучения, Москва, 1982.

[5.] Гавраилов, Е. Методика за провеждане на войскови стаж с курсанти профил Земна артилерия и ПТУР. Шумен, 1994.

За контакти:

Доц. д-р Евгени Гавраилов, Катедра “Сигурност и безопасност”, Варненски свободен университет “Черноризец Храбър”, тел.: 052-379 559, e-mail: egavrailov@abv.bg

Докладът е рецензиран.